

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอในหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.1 ความหมายการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.2 ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.3 ความสำคัญที่เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.4 หลักในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.5 วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
 - 1.6 การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา
3. บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

ความหมายการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนถือว่าเป็นสิ่งที่ผูกพันกันมาอย่างยาวนานไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดทั้ง 2 สิ่งนี้ส่วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกันซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

ธรรมากร ไช่เนก และคณะ (2562 : 134) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสถานศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบท ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ

อนวัช รั้งสรรค และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 118) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นหนึ่งในภารกิจทางการบริหารการศึกษาของผู้บริหารการศึกษาเป็นการบริหารงานที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคลากรในสถานศึกษา เช่น ครอบครัวยุวมช. องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถานข้าราชการ องค์กรเอกชน และสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสในประชาชนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน

ชูชาติ พวงสมจิตร (2560 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า บ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” คือสามเสาหลักคู่สังคมไทยซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เกื้อกูลประเทศไทยมาอย่างยาวนาน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาก็ยึดหลักการนี้มาโดยตลอดการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่ายช่วยลดและแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกัน และช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์

ศราวุธ ความวัลย์ และคณะ (2560 : 80) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งของชุมชนที่มีบทบาทสำคัญในการให้การศึกษาแก่ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้และให้ประสบการณ์ทางการศึกษาถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ แก่สมาชิกชุมชน ความพยายามที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนเริ่มมีมากขึ้นตามลำดับในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งในไทย ชุมชนกับโรงเรียนหากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันแล้วย่อมจะส่งผลดีต่อกันทั้งสองฝ่ายรวมทั้งสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันของโรงเรียนและชุมชนเพื่อช่วยกันสนับสนุนการศึกษา เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นร่วมกันวางแผนแนวทางจัดการศึกษาให้ได้ประสิทธิผลตามความต้องการคนในชุมชนตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เกิด

ความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกันและช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์

ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

นักวิชาการกล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้ นาวิณ แกละสมุท (2562 : 570) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของการศึกษา ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญในการดูแล ส่งเสริมโรงเรียน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าศึกษาและเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของชุมชน

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนวย (2561 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียว โรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชนให้ประชาชนได้รับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ โปร่งใสและตรวจสอบได้

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559 : 318) ได้กล่าวไว้ว่า งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชนซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับ โดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันและความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียน ยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน มีความมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลดีที่สุด เป็นประโยชน์ต่อชุมชนโดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกร่วมกันในการพัฒนาการศึกษา โดยการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย จัดการศึกษาเพื่อฝึกให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียน ยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

ความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ในปัจจุบันซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งต่อ โรงเรียนและชุมชน

ด้วยนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

ขวัญใจ พุ่มโอ (2562 : 18) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นจะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์กันเพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชนและการศึกษาในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันกับบุคคลในชุมชนเพื่อโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำให้ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและประชาชนในชุมชน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน

นาวัน แกละสมุทร (2562 : 570) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของการศึกษา ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญในการดูแลส่งเสริมโรงเรียน เพื่อมุ่งหวังที่จะให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าศึกษาและเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของชุมชน โดยตอบสนองความต้องการของชุมชนซึ่งในการพัฒนาโรงเรียนนั้นชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่ชุมชนจะช่วยเหลือโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของชุมชน โรงเรียนอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนทั้งในเรื่องเงิน วัสดุอุปกรณ์และสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนแรงงานแรงใจจากชุมชนซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสมบัติส่วนรวมของชุมชนที่มีคุณค่า

นพภัศสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 26) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบการจัดการศึกษาที่ดีควรมีแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สภาพสังคม ชุมชน วัฒนธรรม ประเพณีของประเทศอันจะนำไปสู่การสร้าง ความสมดุลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านและถือเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศไทย เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนคือศูนย์กลางที่ยึดเหนี่ยวทุกคนทุกคนครอบครัวให้มารวมกันเป็นสถาบันระดับพื้นฐานที่ช่วยสร้างระบบในการจัดการตนเองให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนรวมถึงเป็นศูนย์กลางในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่คู่กันในการสร้างสังคมปัจจุบัน การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันย่อมช่วยให้ทั้งสององค์กรอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ประสงค์ ถึงแสง (ออนไลน์, 2559) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ชุมชนและโรงเรียนที่ดีมีพื้นฐานมาจากความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) โดยการเข้าใจ เข้าถึงเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและชื่นชมยกย่องให้เกียรติคนในชุมชน สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนโดยที่ชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของโรงเรียนขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ดังนั้น นอกจากการบริหารงานโรงเรียนในด้านวิชาการและการบริหารจัดการแล้วผู้บริหาร โรงเรียนจึงมีอีกหนึ่งบทบาทสำคัญในการสร้างกลไกการเรียนรู้

ร่วมกับชุมชนพัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชน เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชนและเพื่อได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในกิจกรรมสร้างสรรค์พัฒนาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาและความสำเร็จของโรงเรียนขณะเดียวกันโรงเรียนก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างกลไกการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนพัฒนาความสัมพันธ์แบบเกื้อกูลกันกับชุมชนเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน

หลักในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

นักวิชาการกล่าวถึงหลักในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ดังนี้

ขวัญใจ พึ่งโอ (2562 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนต้องมีความจริงใจและเข้าใจความต้องการของชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนและปฏิบัติต่อชุมชนด้วยมารยาทที่ดี โรงเรียนใช้วิธีการที่หลากหลายในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญการชี้แจง การดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบเพื่อสามารถพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ธีระ รุณเจริญ (2550 : 257) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์เป็นงานสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องจัดให้มีขึ้น เพื่อความเจริญก้าวหน้าและมั่นคงของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคล 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือบุคลากรภายในโรงเรียนและบุคคลในชุมชนรอบโรงเรียน ในการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้นผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงหลัก 6 ประการ คือ ผู้บริหารทุกระดับควรถือว่าโรงเรียนเป็นของประชาชน รัฐจัดโรงเรียนขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชน ผู้บริหารการศึกษาควรอยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีงานทางวัฒนธรรมและศาสนา ที่ไหนที่พอจะไปพร้อมกับเขาได้ก็ควรไป ไม่ว่าจะเป็นอย่างที่เรารู้เห็นด้วยหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อรักษามนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือที่ดีกับประชาชน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรู้เห็นกิจการของโรงเรียนตามสมควรหรือทุกโอกาสที่ทำได้ แนะนำให้ครูออกไปพบปะผู้ปกครองหรือเยี่ยมนักเรียนที่บ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวตามวัฒนธรรมไทยโรงเรียนช่วยพัฒนาชาวบ้านด้วยการให้การศึกษาด้านวิชาสามัญและวิชาชีพ ผู้บริหารไม่ควรเพิกเฉย แต่ควรจัดให้ทุกโอกาสที่พอจะทำได้การรับความช่วยเหลือทางการเงิน ซึ่งนำมาบำรุงโรงเรียน ควรให้เกียรติแก่ผู้ให้โดยวิธีการ อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ประกาศให้ชุมชนทราบ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 193) ได้เสนอหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่ามีแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาภารกิจของโรงเรียน

สรุปได้ว่า หลักในการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน คือ ต้องมีความตั้งใจจริงบริสุทธิ์ใจตรงไปตรงมา การติดต่อกับชุมชนต้องมุ่งให้เกิดเจตคติที่ดี ดำเนินการต่อเนื่องตลอดเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดโดยทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่มรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนภายในชุมชน ให้เกียรติและยกย่องชุมชน ที่ให้ความร่วมมืออย่างเท่าเทียมกัน ปรับปรุงการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพและใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพให้ประชาชนมีบทบาทมากที่สุด

วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

ปัจจุบันการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนยังไม่บรรลุผลอันก่อให้เกิดความร่วมมือ การพัฒนาชุมชนต้องอาศัยหลายหน่วยงานเข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นจึงจะเจริญเท่าเทียมกันวิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559 : 316) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารมีลักษณะเป็นการใช้พลังงานร่วมกันของกลุ่มเพื่อปฏิบัติการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้แผนจึงเป็นหน้าที่ข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญชิ้นหนึ่งในกระบวนการบริหาร เพราะการวางแผนเป็นการเลือกแนวทางปฏิบัติจากหลายทางโดยโรงเรียนจะต้องประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียนทำให้งานบรรลุวัตถุประสงค์รวดเร็ว ประหยัดและประสิทธิภาพ โรงเรียนจะพัฒนาสู่การมีประสิทธิภาพได้นั้นอยู่ที่บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ตลอดจนชุมชนได้มีส่วนร่วมกำหนดรับรู้และยอมรับวิสัยทัศน์ภาระหน้าที่ ความเชื่อ เป้าหมายรวมทั้งแนวทางการดำเนินงาน

วราภรณ์ นงนุช (2555 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนต้องมีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน อาทิเช่น ที่จัดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอ บริการชุมชน จัดองค์กรช่วยประสานงานของ โรงเรียนกับชุมชนสร้างความสัมพันธ์

ที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนให้ มากเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชนให้มากที่สุด

สรุปได้ว่าวิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนคือ โรงเรียนจะต้องให้ ความร่วมมือกับชุมชนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยที่โรงเรียนจะต้องสนอง ความต้องการของชุมชน เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม โรงเรียนต้องสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนทำประโยชน์ให้กับชุมชนเปิด โอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาการบริหารงานและการจัดกิจกรรมของโรงเรียน

การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

สถานศึกษาเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่ดูแลในส่วนของจัดการศึกษาเพื่อให้เด็ก และเยาวชนในชุมชนได้เป็นคนดีมีประสิทธิภาพในสังคมซึ่งในการนี้สถานศึกษาจึงมีความจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือในการช่วยเหลือรวมไปถึงการสนับสนุนจากชุมชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ต่อชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษานักวิชาการในสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ โดยการร่วมกันหาแนวการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ขวัญใจ พุ่งโอ (2562 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนต้องมีความจริงใจและเข้าใจความต้องการของ ชุมชน มีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนและปฏิบัติต่อชุมชนด้วยมารยาทที่ดี โรงเรียนใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญการชี้แจง การดำเนินงานของโรงเรียน ให้ชุมชนทราบเพื่อสามารถพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

นาวิน แกละสมุทร (2562 : 569) ได้กล่าวไว้ว่า โรงเรียนจะต้องประสานสัมพันธ์กับ หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของการศึกษา ชุมชนจึงมีบทบาทและความสำคัญในการดูแล ส่งเสริมโรงเรียนเพื่อมุ่งหวังที่จะให้สมาชิกในชุมชนได้เข้าศึกษาและเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของชุมชน

1. การมีส่วนร่วมคือ ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีบทบาท หน้าที่มาก ขึ้นเพื่อจะช่วยเหลือส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดีขึ้น

2. การสร้างภาคีเครือข่าย คือโรงเรียนมีส่วนร่วมในชุมชนทุกวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ

3. การประชาสัมพันธ์คือโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายใน โรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ

4. การบริการชุมชนคือโรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะ เป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น

ธณกร ไช้ขนาด และคณะ (2562 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง สถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนจึงเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่จะอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นภารกิจที่สำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่งงานหนึ่งที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมี 5 ด้านดังนี้

1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและภาคีเครือข่ายโดยโรงเรียนประชุมผู้ปกครองนักเรียนเพื่อชี้แจงนโยบายและการดำเนินงานของโรงเรียนมีการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมกับโรงเรียนเพื่อวางแผนและพัฒนาการจัดการศึกษา

2. ด้านการให้บริการชุมชน ได้แก่ โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั่งงามของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน คือ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอ มีกลุ่ม ชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

4. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน

5. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานชุมชนและภาคีเครือข่าย ได้แก่ โรงเรียนรายงานผลการเรียนความประพฤติและสุขภาพของนักเรียนให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนได้รับทราบ คณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนวย (2561 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียวโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชนให้ประชาชนได้รับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

ร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำด้วย ความบริสุทธิ์ใจโปร่งใสและตรวจสอบได้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมี 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการให้บริการชุมชนได้แก่การทำคนให้ชุมชนยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถและการปฏิบัติตนของ ผู้บริหาร ประธานความร่วมมือโรงเรียนกับชุมชนให้สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยดี

2. ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน คือการที่โรงเรียนจะได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนนั้น โรงเรียนจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ของโรงเรียนให้กับชุมชนภายนอกได้รับรู้ร่วมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนซึ่งจะทำให้ชุมชนทราบข้อมูลต่าง ๆ เห็นถึงความต้องการหรือความช่วยเหลือที่โรงเรียนต้องการซึ่งจะทำให้ชุมชนนั้นเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนอันจะทำให้กิจกรรม การเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ คือการส่งเสริมกิจกรรมที่โรงเรียนมีส่วนร่วมกับชุมชนอย่างเต็มที่ตามโอกาส ซึ่งส่วนใหญ่นั้นโรงเรียนจะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ถ้าโรงเรียนปราศจากชุมชนในการให้การสนับสนุนก็จะทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนทำได้ไม่เต็มที่ซึ่งต้องผ่านการขับเคลื่อนนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา และความร่วมมือจากชุมชนเช่นเดียวกัน

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ คือ การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียนให้กับชุมชนภายนอกได้รับรู้ร่วมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ชุมชน ทราบข้อมูลต่าง ๆ เห็นถึงความต้องการหรือความช่วยเหลือที่ โรงเรียนต้องการซึ่งจะทำให้ชุมชนนั้นเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน มีโรงเรียนอันจะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

นพภัตสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน เป็นเครื่องมือส่งผ่านความรู้ไปสู่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพ อันนำไปสู่การพัฒนาและการปรับสภาพความเป็นอยู่ทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมและปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ รูปแบบการจัดการศึกษา ที่ดีควรมีแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เป็นจริงมีความเหมาะสมกับสภาพ เศรษฐกิจ สภาพสังคม ชุมชน วัฒนธรรมประเพณีของประเทศอันจะนำไปสู่การสร้างสมดุลต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้านและถือเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าแก่ประเทศไทย เพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการที่พัฒนาผู้ปกครองและครูผู้สอนใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชนได้แก่ สถานศึกษา มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนนำองค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆ เกี่ยวกับการคมนาคมและเศรษฐกิจ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารมาเผยแพร่ในชุมชนมีการเปิดสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์อนุญาตให้ใช้พื้นที่เป็นแหล่งอบรม ของชุมชนให้ความสำคัญกับนโยบายการปลอดสารเสพติดโดยทุกสถานศึกษาในสังกัดมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เรียนและโครงการเยี่ยมบ้าน

2. ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนได้แก่ สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นหน่วยงานในการให้ความรู้กับคนในชุมชนสถานศึกษาจึงเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน อีกทั้งในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษายังเป็นการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ผู้ชุมชน เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านโรคเอดส์ กิจกรรมดังกล่าว ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาและได้รับความรู้จากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งวิทยากรของชุมชน นำสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ด้านการเป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนซึ่งเป็นบุตรหลานของคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่นและสถานศึกษามีกิจกรรมในการช่วยอนุรักษ์งานประเพณีของท้องถิ่นเช่นกีฬาพื้นบ้านและประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

4. ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ด้านอาชีพของชุมชน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนในชุมชนทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญของชุมชนต่อการพัฒนาสถานศึกษาทุกสถาน ศึกษามีการทำแผนการพัฒนาสถานศึกษาซึ่งได้รับการประกันคุณภาพจากต้นสังกัดมาตรฐานการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้กำหนดโครงการกิจกรรมเพื่อยกระดับคุณภาพมาตรฐาน ดังกล่าวให้สูงขึ้น

อนวัช รั้งสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้นผู้บริหารต้องมีความเชื่อและศรัทธาซึ่งการให้เสรีภาพทางวิชาการและความคิดในสังคมที่ต้องการพัฒนาตนเองตามระบอบประชาธิปไตยการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับหมู่บ้าน การที่จะให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมในการศึกษานั้นต้องมีการแนะนำจากนักวิชาการ ซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของการประชุม การจัดปฐมนิเทศ การวางแผน โครงสร้าง เป็นต้น การมีส่วนร่วมใด ๆ ในการศึกษา ของประชาชนนั้นต้องกระจายไปอย่างทั่วถึงผ่านการถกเถียงกันถึงข้อดีข้อเสียอย่าง

รอบคอบและมีเหตุผล มีแบบแผนมีขอบเขตและปรับให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนนั้นมี 4 ด้าน คือ 1) ด้านการให้บริการชุมชน 2) ด้านการขอความร่วมมือจากชุมชน 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ 4) ด้านคณะกรรมการสถานศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมี 2 ลักษณะ คือ 1) การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน 2) การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน เป็นการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนโดยฝ่ายโรงเรียนเป็นฝ่ายรุกเข้าไปหาชุมชนด้วยสื่อและกิจกรรมต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.1 การประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับนโยบายเป้าหมายกิจกรรมกฎระเบียบและสวัสดิการต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยใช้สื่อต่างๆ ได้แก่ จดหมายข่าว หนังสือ วารสาร และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากโรงเรียนถึงผู้ปกครองและ ชุมชน เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เช่น ประวัติของโรงเรียน คณะผู้บริหาร แผนงาน นโยบายของโรงเรียน ทุนการศึกษา คู่มือผู้ปกครอง คู่มือนักเรียน เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับช่วงเวลา การเปิดเรียน ปิดเรียน ตารางการสอนซ่อมเสริม ตารางกิจกรรมของโรงเรียน ระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียน ระเบียบการแต่งกาย ระเบียบการลา สวัสดิการของโรงเรียน ฯลฯ สมุดรายงานของนักเรียนเพื่อรายงานความก้าวหน้าทางการเรียนให้ผู้ปกครองทราบและรับฟังความเห็นจากผู้ปกครอง เว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อสื่อสารเรื่องราว และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนสู่สังคม เสียงตามสายและการโฆษณาประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ถึงคนในชุมชนในส่วนของกิจกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนี้ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับทุกองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ เนื้อหาสาระของสิ่งที่ประชาสัมพันธ์ วิธีการประชาสัมพันธ์ สื่อที่ใช้ โดยผู้เขียนเห็นว่าเนื้อหาสาระที่มีพลังในการประชาสัมพันธ์ได้ดีที่สุดคือ “คุณภาพการศึกษา” ซึ่งดูได้จากคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นที่ยอมรับของชุมชนดังนั้น โรงเรียนควรเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นสำคัญเพื่อใช้เป็นเนื้อหาสาระหลักในการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

1.2 การจัดให้ผู้บริหารครูนักเรียน เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนคือการพัฒนาชุมชน ได้แก่ การขุดลอกคลองทำความสะอาดถนนและที่สาธารณะการร่วมกิจกรรมทางศาสนาและงานประเพณีของชุมชน เช่น การแห่เทียนพรรษา งานลอยกระทงงานประจำปีของวัด เป็นต้น การร่วมงานของชาวบ้าน เช่น งานบวช งานมงคลสมรส งานศพ ฯลฯ โดยโรงเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับชาวบ้านได้อย่างหลากหลาย เช่น การร่วมเป็นแขกรับเชิญ การส่งบุคลากรของโรงเรียนมาเป็นพิธีกรการส่งวงดนตรีของโรงเรียนมาแสดง เป็นต้น

1.3 การให้ความรู้และบริการทางวิชาการแก่ชุมชน เช่น การเดินรณรงค์เพื่อต่อต้านยาเสพติดการป้องกันเอดส์ การฝึกทักษะ และอาชีพแก่ประชาชนในชุมชน เป็นต้น

1.4 การใช้สถานที่และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน โดยโรงเรียนนำนักเรียนออกมาเรียนรู้กับภูมิปัญญาและเรียนรู้กับสถานที่และทรัพยากรธรรมชาติ ของชุมชนซึ่งช่วยให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันได้อีกทางหนึ่ง

1.5 การจัดให้มีกิจกรรมวันเยี่ยมผู้ปกครองที่บ้านหรือกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้อีกทางหนึ่ง

2. การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์โดยการเชิญให้คนในชุมชน เข้ามาสู่โรงเรียน ดังนี้

2.1 การเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับทางโรงเรียน เช่น เชิญผู้ปกครองมาสอนการทำขนม เชิญนักดนตรีมาสอนวิชาดนตรี เชิญแพทย์มาให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่วงหน้าหนาว เชิญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องกฎจราจร เป็นต้น

2.2 การจัดกิจกรรมของโรงเรียนแล้วเชิญประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันแม่การแสดงนิทรรศการและผลงานของนักเรียน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวันเยี่ยมโรงเรียน เป็นต้น

2.3 การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างครูกับผู้ปกครองการแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียนปัจจุบันกับศิษย์เก่า เป็นต้น

2.4 การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ปกครอง ศิษย์เก่า ผู้แทนทางศาสนา และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษา โดยการดำเนินการดังกล่าวเป็นสิ่งที่โรงเรียนต้องดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการอยู่แล้วแต่ผลพลอยได้คือช่วยให้โรงเรียนกับชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและช่วยให้โรงเรียนมีเครือข่ายที่เข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อีกทางหนึ่งด้วย

2.5 การตั้งสมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง และสมาคมครูเก่า เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้คนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนและช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ศราวุธ ความวิทย์ และคณะ (2560 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินการด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนควรใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุม ระดมความคิด เมื่อครบ 2 วงรอบแล้วทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาได้รับทราบข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เข้าใจ บทบาทหน้าที่ของตนเองมากขึ้น ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมี 3 ด้านดังนี้

1. ด้านการประชาสัมพันธ์
2. ด้านการให้บริการ
3. ด้านการมีส่วนร่วม

ประสงค์ ถึงแสง (ออนไลน์. 2559) ได้กล่าวไว้ แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ชุมชน และสถานศึกษาโดยใช้หลัก 3S's ในการสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน ดังนี้

1. S –Shared Vision คือการสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสถานศึกษาในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นคนเก่ง คนดี สามารถทำคุณประโยชน์ให้กับชุมชน และประเทศชาติโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาครูและสมาชิกชุมชนเป็นต้นแบบที่ดี ร่วมมือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

2. S-Synergy คือการรวมพลังประสานความร่วมมือกับชุมชนให้ทำงานร่วมกับสถานศึกษาโดยเอาจุดแข็งและความพร้อมของบุคคลและทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน มาสร้างสรรค์ จนเกิดเป็นประโยชน์สูงสุดโดยมุ่งผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ

3. S - School Based Activities คือการสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลาง พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยการดึงผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการจัดฝึกสอนฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครัวชาวบ้าน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ เป็นศูนย์การเรียนรู้ทั้งภาครัฐและธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ยังสามารถใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมต่างๆในชุมชนโดยการให้ชุมชนใช้อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ต่างๆ เป็นต้น

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559 : 318) ได้กล่าวไว้ว่า งานความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของโรงเรียนกับชุมชนซึ่งอยู่ในฐานะทั้งที่เป็นผู้ให้และผู้รับ โดยโรงเรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนหรือสังคม เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้สถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของร่วมกันกับโรงเรียนยินดีให้การสนับสนุนในกิจการของโรงเรียนและโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกันเพื่อจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

1. ด้านการอาสาเข้าร่วมของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนต่อการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนในด้านวิชาการกีฬาและกิจกรรมมีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญและส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและทุกระดับชั้นเรียน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และทัศนคติจากผู้ปกครอง

ผู้เรียนและโรงเรียนส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและเสริมประสบการณ์ที่ดีแก่นักเรียนอยู่เสมอ

2. ด้านการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเชิญเข้าร่วมกิจกรรมจะเข้าร่วม และให้ ความร่วมมือเสมอ แสดงว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทำให้ผู้ประกอบการที่มีเพศหญิงชายหรือความแตกต่างทางอายุไม่มีผลต่อการการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ผู้ปกครองที่ต่างเพศ ต่างอายุมีความ คิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ได้แก่เชิญเข้าร่วมกิจกรรมจะเข้าร่วมและให้ความร่วมมือเสมอ แสดงว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทำให้ผู้ประกอบการที่มีเพศหญิงชาย หรือความแตกต่างทางอายุ ไม่มีผลต่อการการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนผู้ประกอบการที่ต่างเพศต่างอายุมีความ คิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ได้แก่ โดยมีกิจกรรมการเชิญผู้ประกอบการและประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่ผู้ประกอบการนักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากที่สุด

ทัชชัย ผ่องสวัสดิ์ (2555 : 30) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนต้องจัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน เผยแพร่วารสารหรือหนังสือพิมพ์โรงเรียน ประชาสัมพันธ์โรงเรียน นำเสนอข่าวสารจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ ให้บริการแก่ชุมชน ด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงบุคลากรของโรงเรียนให้ความช่วยเหลือพัฒนาชุมชน ออกเยี่ยมชุมชน ร่วมมือในพิธีกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยจัดกิจกรรมนำโรงเรียนออกสู่ชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่ชุมชน

วารภรณ์ นงนุช (2555 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนต้องมีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน อาทิเช่นที่จัดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ บริการชุมชน จัดองค์กรช่วยประสานงานของโรงเรียนกับชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเป็นการดำเนินงานหรือกิจกรรมของโรงเรียนที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีซึ่งผู้บริหารโรงเรียนครู นักเรียนต้องมุ่งมั่นจริงจังและต่อเนื่องจึงจะส่งผลให้เกิดการทำงานร่วมกันในลักษณะกัลยาณมิตรอย่างยั่งยืน เช่น การให้บริการด้านอาคารสถานที่ การสร้างความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น การร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นจัดขึ้นและเชิญมา การสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานอื่นการร่วมจัดงานประจำปีการจัดงานวันขึ้นปีใหม่การแข่งขัน

จากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุปเป็นตัวแปรสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนจากทัศนะของนักวิชาการ

นักวิชาการ ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	สรุป
1. การประสานความสัมพันธ์กับ หน่วยงาน	✓												1
2. การสร้างบทบาทให้ชุมชน				✓			✓			✓	✓		4
3. การมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชน		✓								✓		✓	3
4. เข้าใจความต้องการของชุมชน		✓				✓					✓	✓	4
5. การให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ		✓							✓		✓	✓	4
6. การให้ชุมชนมีส่วนร่วม			✓		✓	✓	✓		✓	✓			6
7. การสนับสนุนในกิจกรรม โรงเรียน			✓	✓	✓			✓		✓			5
8. การร่วมมือกัน			✓		✓					✓			3
9. การมีมารยาทที่ดี					✓								1

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	นักวิชาการ												สรุป
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
10. ความบริสุทธิ์ใจ					✓								1
11 ความโปร่งใส					✓								1
12. การตรวจสอบได้					✓								1
13. การประชาสัมพันธ์							✓	✓	✓		✓	✓	5
14. ร่วมพิธีกรรมงานกิจกรรม ต่าง ๆ ของชุมชน			✓					✓				✓	3
15. การให้ความรู้และบริการ ทางวิชาการ			✓								✓		2
16. การให้บริการชุมชน			✓		✓	✓	✓	✓				✓	6
17. การใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น				✓	✓				✓	✓			4
18. การจัดให้มีกิจกรรมวันเยี่ยม ผู้ปกครองที่บ้าน				✓									1
19. การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน				✓									1
20. จัดตั้งกรรมการสถานศึกษา				✓									1
21. การมีเครือข่ายชุมชน					✓	✓							2
22. การตั้งสมาคมศิษย์เก่า					✓								1
23. การสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ ร่วมกันกับสถานศึกษา						✓							1
24. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้						✓							1
25. การเป็นผู้ให้และผู้รับ							✓						1

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	นักวิชาการ												สรุป	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
26. โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ของชุมชน							✓							1
27. การถือกุศลประ โยชน์ร่วมกัน							✓					✓		2
28. การช่วยเหลือพัฒนาชุมชน								✓						1
29. การสร้างความเอกภาพ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน							✓		✓					2
30. การแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐาน ของนักเรียนจากชุมชน										✓				1
31. การสร้างความเข้าใจอันดี ต่อกัน											✓	✓		2
32. รับฟังความคิดเห็นของชุมชน												✓		1
33. การให้ความช่วยเหลือพัฒนา ชุมชน													✓	1
34. การออกเยี่ยมชุมชน													✓	1
35. การจัดกิจกรรมนำโรงเรียน ออกสู่ชุมชน			✓										✓	2
36. การนำชุมชนเข้าสู่ชุมชน			✓										✓	2
37. การรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี									✓	✓				2

หมายเหตุ

[1= นาวิณ แกละสมุทร. 2562], [2 = ขวัญใจ ฟุ้งโอ .2562], [3 = ธณกร ไข่นาค และคณะ .2562], [4 = ปฏิภาณ ศาสตร์อำนาจ. 2561], [5 = อนวัช ริงสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา. 2561], [6 = นพภัศสร เลิศยศอนันต์และคณะ.2561], [7 = ศราวุธ กามวัลย์และคณะ. 2560],

[8 = ชูชาติ พ่วงสมจิตร .2560], [9 = ประสงค์ ถึงแสง.2559], [10 = ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ .2559], [11 = วรากรณ์ นงนุช .2555], [12 = ทัชชัย ผ่องสวัสดิ์. 2555]

จากตาราง 1 ผลจากการวิเคราะห์การสร้างความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน จากทัศนะของนักวิชาการพบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มี 37 ตัวแปร เมื่อพิจารณาจากความถี่ของตัวแปร สรุปได้ว่า มีตัวแปร 4 ด้าน ที่มีความถี่สูง จำนวน 5 - 6 ความถี่ คือ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ 4) การประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยจึงได้สรุปตัวแปรออกมาทั้ง 4 ด้าน คือ 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ 4) การประชาสัมพันธ์ โดยนำมาจากแนวคิดของธรรมา ชัยนาค และคณะ (2562 : 130) ปฏิภาณ ศาสตร์อำนวย และคณะ (2561 : 129) อนวัช รั้งสรรค์และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 115) นพภัสสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 24) สราวุธ ความวัลย์และคณะ (2560 : 79) ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560 : 13) ประสงค์ ถึงแสง(ออนไลน์.2559)ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559:318)วรากรณ์ นงนุช(2555:23)ทัชชัย ผ่องสวัสดิ์ (2555:30)มาเป็นแนวคิด ในการศึกษาครั้งนี้

การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีร่วมกันของชุมชนและโรงเรียนเพื่อช่วยกันสนับสนุนการศึกษา เผยแพร่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นร่วมกันวางแผนแนวทางจัดการศึกษาให้ได้ประสิทธิผลตามความต้องการคนในชุมชนตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่ายช่วยลดและแก้ปัญหาคความขัดแย้งระหว่างกันและช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ซึ่งประกอบไปด้วย 1) การให้ชุมชนมีส่วนร่วม 2) การให้บริการชุมชน 3) การสนับสนุนในกิจกรรมต่าง ๆ 4) การประชาสัมพันธ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ธรรมา ชัยนาค และคณะ (2562 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอมีกลุ่ม ชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วยความเสียสละ

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนาจ (2561 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ให้แก่เยาวชนไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียวโรงเรียนจะต้องร่วมมือกับชุมชน ให้ประชาชนได้รับรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

ประสงค์ ถึงแสง (ออนไลน์. 2559) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน การสร้างสถานศึกษาให้เป็นแหล่งความรู้ ศูนย์กลางพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชุมชน โดยการดึงผู้ประกอบการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพสถานศึกษารวมไปถึงการหรือการจัดฝึกสอนฝึกอบรมตามที่ชุมชนต้องการหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิความรู้ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูชาวบ้าน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559 : 318) ได้กล่าวไว้ว่า การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้แก่โรงเรียนเชิญเข้าร่วมกิจกรรมจะเข้าร่วมและให้ความร่วมมือเสมอแสดงว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทำให้ผู้ประกอบการที่มีเพศหญิงชายหรือความแตกต่างทางอายุไม่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ผู้ประกอบการที่ต่างเพศ ต่างอายุ มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

อนวัช รั้งสรรค และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้นผู้บริหารต้องมีความเชื่อและศรัทธาซึ่งการให้เสรีภาพทางวิชาการและความคิดในสังคมที่ต้องการพัฒนาตนเองตามระบอบประชาธิปไตย การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนไม่ว่าจะเป็นระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ หรือระดับหมู่บ้านการที่จะให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมในการศึกษานั้นต้องมีการแนะนำจากนักวิชาการซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของการประชุมการจัดปฐมนิเทศ

นพภัตสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนนำองค์ความรู้และวิชาการใหม่ๆเกี่ยวกับการคมนาคมและเศรษฐกิจตลอดจนข้อมูลข่าวสารมาเผยแพร่ในชุมชนมีการเปิดสถานที่ให้ชุมชนใช้ประโยชน์อนุญาตให้ใช้พื้นที่เป็นแหล่งอบรมของชุมชนให้ความสำคัญกับนโยบายการปลอดสารเสพติดโดยทุกสถานศึกษาในสังกัดมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เรียนและโครงการเยี่ยมบ้าน

ปัญญา วงศ์คุณทรัพย์ (2559 : 318) ได้กล่าวไว้ว่า การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้แก่โรงเรียนเชิญเข้าร่วมกิจกรรมจะเข้าร่วมและให้ความร่วมมือเสมอแสดงว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทำให้ผู้ประกอบการที่มีเพศหญิงชายหรือความแตกต่าง

ทางอายุไม่มีผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียน ผู้ปกครองที่ต่างเพศ ต่างอายุ มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีวิธีการศึกษาความต้องการของชุมชน กำหนด นโยบาย การวางแผนและการประสานงานกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมและผู้นำชุมชนสามารถเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน

การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยมีวิธีการศึกษาความต้องการของชุมชน กำหนด นโยบาย การวางแผนงานและมีการประสานงานกับชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนและผู้นำชุมชนสามารถเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน โรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนใช้สถานที่ในการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้หรือฐานการเรียนรู้ โดยประชาชนชาวบ้าน โรงเรียนเป็นพื้นที่อบรมและศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ร่วมมือกับชุมชนจัด โครงการที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้เรียนและชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการให้บริการชุมชน

นาวิน แกละสมุท (2562 : 569) ได้กล่าวไว้ว่า การบริการชุมชนคือโรงเรียนควรเปิดให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่ภายในโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียนหรือสนามกีฬาเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนมากขึ้น

ธนก ไข่นาค และคณะ (2562 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการชุมชน ได้แก่โรงเรียนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น โรงเรียนให้บริการและอำนวยความสะดวก ในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน และโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนาจ (2561 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการชุมชน ได้แก่การทำตนให้ชุมชนยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถและการปฏิบัติตนของ ผู้บริหาร ประสานความร่วมมือโรงเรียนกับชุมชนให้สามารถช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยดี

อนวัช รังสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ต่อชุมชนอย่างแท้จริงนั้นผู้บริหารต้องมีความเชื่อและศรัทธาซึ่งการให้เสรีภาพทางวิชาการและความคิดในสังคมที่ต้องการพัฒนาตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

ชชาติ พวงสมจิตร (2560 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์โดยการเชิญให้คนในชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ดังนี้การเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็น วิทยากรให้กับทางโรงเรียน เช่น เชิญผู้ปกครองมาสอนการทำขนม เชิญนักดนตรีมาสอนวิชาดนตรี เชิญแพทย์มาให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่วงหน้าหนาว เชิญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องกฎจราจร เป็นต้น

วารกรณ์ นงนุช (2555 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการชุมชน คือ การบริการชุมชน จัดองค์กรช่วยประสานงานของโรงเรียนกับชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ชุมชนจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น และจัดให้บริการและอำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสถานที่ หอประชุม สนามกีฬาในการจัดกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและโรงเรียนจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและหารายได้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน

ประสงค์ ถึงแสง (ออนไลน์. 2559) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความร่วมมือและการสนับสนุนจากชุมชน คือ การสร้างให้ชุมชนมีวิสัยทัศน์ร่วมกันกับสถานศึกษา ในการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองของนักเรียน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาคูครูและสมาชิกชุมชนเป็นต้นแบบที่ดี ร่วมมือให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในทุกๆ ด้าน

ชชาติ พวงสมจิตร (2560 : 13) ได้กล่าวไว้ว่า การนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ คือ การเชิญให้คนในชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ดังนี้ 1) การเชิญผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประสบความสำเร็จและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเข้ามาเป็น วิทยากรให้กับทางโรงเรียน เช่น เชิญผู้ปกครองมาสอนการทำขนม เชิญนักดนตรีมาสอนวิชาดนตรี เชิญแพทย์มาให้ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพช่วงหน้าหนาว เชิญตำรวจมาให้ความรู้เรื่องกฎจราจร เป็นต้น 2) การจัดกิจกรรมของโรงเรียนแล้วเชิญประชาชนเข้ามาร่วมงาน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันแม่การแสดงนิทรรศการและผลงานของนักเรียน กิจกรรมกีฬา กิจกรรมวันเยี่ยมโรงเรียน เป็นต้น 3) การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างครูกับผู้ปกครอง การแข่งขันกีฬาระหว่างนักเรียนปัจจุบันกับศิษย์เก่า เป็นต้น

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนาจ (2561 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและร่วมมือในการวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียนร่วมคิดร่วมทำด้วยความบริสุทธิ์ใจโปร่งใสและตรวจสอบได้

นพภัศสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 24) ได้กล่าวไว้ว่า สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นหน่วยงานในการให้ความรู้กับคนในชุมชนสถานศึกษาจึงเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน อีกทั้งในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษายังเป็นการเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ แก่ชุมชน เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านขมลาย กิจกรรมต่อต้าน โรคเอดส์ กิจกรรมดังกล่าว ได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมกับสถานศึกษาและได้รับความรู้จากการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชุมชน ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งวิทยาการของชุมชน นำสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

รณกร ไช้นาค และคณะ (2562 : 130) ได้กล่าวไว้ว่า การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยาการในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสนับสนุนการศึกษาตั้งกลุ่มชมรมมูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือนักเรียน การเชิญผู้ปกครอง หรือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียนและครู การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ชุมชนมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียน การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ มาให้ความรู้และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนและเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้เข้าร่วมชมแสดงนิทรรศการและผลงานของนักเรียน

ด้านการประชาสัมพันธ์

นาวิน แกละสมุทร (2562 : 569 - 580) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์คือโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนเพื่อให้ทราบข้อมูลและกิจกรรมต่าง ๆ

ขวัญใจ พุ่งโอ (2562 : 2) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์คือ การให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญการชี้แจงการดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ เพื่อสามารถพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

ปฏิภาณ ศาสตร์อำนาจ (2561 : 129) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์คือการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้กับชุมชนภายนอกได้รับรู้ร่วมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชนในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ชุมชน ทราบข้อมูลต่าง ๆ เห็นถึง ความต้องการหรือความช่วยเหลือ

ที่โรงเรียนต้องการซึ่งจะทำให้ชุมชนนั้นเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน มีโรงเรียนอันจะทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนให้บรรลุผลสำเร็จ

อนวัช รั้งสรรค์ และพนมพร จันทรปัญญา (2561 : 115) ได้กล่าวไว้ว่า การที่จะให้ประชาชนธรรมดามีส่วนร่วมในการศึกษานั้นต้องมีการแนะนำจากนักวิชาการซึ่งอาจจะเป็นในรูปแบบของการประชุม การจัดปฐมนิเทศ การวางแบบโครงสร้าง เป็นต้น

ศราวุธ ความวัลย์ และคณะ (2560 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์จัดทำโดยการประชุม ปรึกษาหารือ แนวทางในการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำมาปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์โรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพบริการประชาสัมพันธ์ทำให้ผู้ติดต่อรับความสะดวกรวดเร็ว คล่องตัว ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทั้งในและนอก

วารภรณ์ นงนุช (2555 : 23) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนต้องมีการดำเนินการอย่างมีขั้นตอน อาทิเช่น จัดการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ บริการชุมชน จัดองค์กรช่วยประสานงานของโรงเรียนกับชุมชน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีความร่วมมือร่วมใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของชุมชนให้มากเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้มากที่สุด

จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น สรุปได้ว่า ประชาสัมพันธ์ หมายถึง การให้ข้อมูลข่าวสารที่สำคัญแก่ชุมชน การชี้แจง การดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ โดยการจัดระบบการประชาสัมพันธ์เพื่อการสื่อสารกับชุมชนอย่างเหมาะสมและทันสมัย ทั้งการจัดทำป้ายนิเทศ ป้ายประกาศต่าง ๆ เพื่อสื่อสารกับชุมชนตลอดจนจัดทำข่าวสารพบปะเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนในโอกาสที่เหมาะสม และรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนเพื่อพัฒนาปรับปรุงสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

นักวิชาการกล่าวถึงความหมายของการบริหารสถานศึกษาดังนี้

จิตรจรรยา ทรงวิทยา (2562 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายการศึกษาหรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือให้นักเรียนมีสุขภาพดี มีคุณธรรมและเป็นพลเมืองที่ดี สามารถใช้ประโยชน์ของวิชาที่เรียน

มีความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ตามขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

กัญจน์รัตน์ สิ้นธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม และคุณธรรมอย่างเหมาะสม โดยจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้บริหารในการวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม การจัดการ และอำนวยความสะดวก เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุภัค ชมพุก และวิโรจน์ เกษฎาลักษณ์ (2558 : 1476) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้นักบุคลากรเกิดการรับรู้ กระบวนการในการบริหารสถานศึกษา สร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

ยุกตนันท์ หวานน้ำ (2555 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีวิสัยทัศน์และสื่อสารที่เป็นระบบเพื่อให้ผู้ร่วมงานสามารถดำเนินการ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรูปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การทำงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่จะทำให้นักบุคลากรเกิดการรับรู้กระบวนการในการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่นำไปสู่การดำเนินงานที่ดีมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ทัน ไทรงาม และคณะ (2560 : 519 - 532) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันมีองค์ประกอบหลายอย่างที่จะช่วยให้องค์กรหรือสถานศึกษาอยู่ได้อย่างมั่นคง มีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาในด้านต่าง ๆ และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาคือสิ่งสำคัญที่จะทำให้การบริหารมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จขององค์กรอาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนดีมีคุณภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสำคัญ

เทิดพงษ์ ศรีวิเศษ (2557 : 583) ได้กล่าวไว้ว่า ในยุคของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ เกิดความร่วมมือและพึ่งพากัน ซึ่งต้องการความเป็นหนึ่งเดียว

ด้วยเหตุนี้การให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงเป็นสิ่งที่จะสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จตามต้องการได้ และผู้ที่มิบทบาทสำคัญก็คือผู้บริหาร โรงเรียนดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการและความรู้ความเข้าใจแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา

สัมมา ธนินิธย์ (2556 : 95) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ผู้บริหารดำเนินกิจกรรมหรือกระบวนการต่าง ๆ ที่มีความร่วมมือของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยมีการวางแผน การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมและการจัดการ เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีความรู้ มีความสามารถและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเจตนารมณ์ของสถานศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช (2554 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบขั้นตอน กติกา และวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุน และมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

จันทราณี สงวนนาม (2553 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้ว การดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ภากรดี อนันต์นาวี (2553 :3) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเป็นสิ่งที่ช่วยการขับเคลื่อนนโยบาย และกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและก่อให้เกิดศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด โดยต้องอาศัยการกำหนดขั้นตอนวิธีการอย่างเป็นระบบ มีการจัดการทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรด้านอื่น ๆ ให้คุ้มค่าที่สุด รวมถึงการประเมินผลเพื่อนำผลที่ได้ นำกลับมาแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องและเหมาะสม อีกทั้งยังต้องคอยช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนและแก้ปัญหาของผู้ได้บังคับบัญชาที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่นในการบริหารงาน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่มีลักษณะด้านวิชาชีพ และคุณลักษณะ ส่วนบุคคล ซึ่งมีความสามารถในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานที่ให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายหรือตามแบบแผนปฏิบัติที่ได้วางไว้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและการบริหารการศึกษา คือ เป็นกระบวนการที่เป็นภารกิจหน้าที่หลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนและเทคนิคต่าง ๆ เป็นการบริหารจัดการของผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจในด้านการศึกษา ด้วยวิธีการ

บริหารจัดการที่เป็นระบบมีขั้นตอนมีกติกาและวิธีการดำเนินการที่สนับสนุนให้การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา

กัญจน์รัตน์ สินธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการดำเนินงานภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของประชาคมอาเซียน

2. การบริหารงานงบประมาณ คือ การดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานด้านงบประมาณ งานจัดหารายได้ และกองทุนโรงเรียน งานบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ในสถานศึกษา งานการเงินและบัญชี ตลอดจนการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านงบประมาณและการเงิน

3. การบริหารงานบุคคล คือ กระบวนการสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษา การดูแลสวัสดิการในด้านต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

4. การบริหารงานทั่วไป คือ การประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษาทุกระดับ ตามหลักการความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งทุกภาค ส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารและประเมินผล โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2556 : 53) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านงบประมาณ
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร
4. ด้านบริหารทั่วไป

ประภาพร โสภารักษ์ (ออนไลน์, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานงบประมาณ

3. การบริหารงานบุคคล

4. การบริหารงานทั่วไป

ยุคต้นที่ หวานจำ (2555 : 15 - 19) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษามี 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การส่งเสริมชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เป็นต้น

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบติดตามรายงานการใช้จ่ายงบประมาณ เป็นต้น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขึ้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ การอุทธรณ์และร้องทุกข์ เป็นต้น

4. ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การวางแผนการบริหารงานการศึกษางานวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผน การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน การรับนักเรียน การจัดทำสำมะโนนักเรียน งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เป็นต้น

จันทรานี สงวนนาม (2553 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การบริหารงานวิชาการ

2. การบริหารงานงบประมาณ

3. การบริหารงานบุคคล

4. การบริหารงานทั่วไป

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 11) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมของบริหารงานที่สำคัญ 5 อย่าง ดังนี้คือ

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กรหรือการจัดรูปงาน (Organizing)
3. การบริหารบุคคล (Staffing)
4. การสั่งงานหรือบัญชาการ (Directing)
5. การควบคุมงาน (Controlling) กับคนผู้ทำงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ในขณะนั้นด้วย

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 21 - 23) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และ มาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้ ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตนแล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้อง ความต้องการของผู้เรียน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยประสานความร่วมมือกับครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ๆ จัดการศึกษา มีภาระหน้าที่ คือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาการพัฒนาหลักสูตร ของสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษาก่อเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษาการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นงานเกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กรให้การบริหารอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขอบข่ายภารกิจ การบริหารทั่วไป มีภาระหน้าที่งาน คือ การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายองค์กร การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมประสานงานการจัดการศึกษา ในระบบ นอกกระบบ ตามอรรถศาสตร์ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน งานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่นการจัดระบบการควบคุมภายในองค์กรงานบริการ สาธารณะงานที่ไม่ระบุไว้ในงานอื่น

3. ด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษาควรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพขอบข่ายภารกิจการบริหารบุคคลประกอบด้วย การวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

4. ด้านการบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ยึด หลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานขอบข่ายการบริหาร งบประมาณประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ความเหมาะสม การเสนอ ของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ ในสถานศึกษา การเบิกจ่ายอนุมัติ งบประมาณ การโอนเงินงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน การตรวจสอบติดตามการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร ลงทุนเพื่อการศึกษา การระดมทรัพยากรและการลงทุน เพื่อการศึกษา การจัดการทรัพยากร การระดม ทรัพยากร การจัดหารายได้และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา กองทุนสวัสดิการเพื่อ การศึกษา การบริหารการเงิน การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงิน การนำ ส่งเงิน การกักเงินไว้เบิกเหลือในปี การบริหารบัญชี การจัดทำ

บัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงิน เงินและงบประมาณทางการเงิน การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน การบริหาร พัสดุและสินทรัพย์ การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาพัสดุ การกำหนด แบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ และจัดซื้อจัดจ้าง การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

สมิท (Smith. 2002 : 170) จำแนกขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 3 ประการ คือ

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร
3. ส่วนงานอื่นๆ

จาร์วิส (Jarvis. 1989 : 45) จำแนกขอบข่ายการบริหารการศึกษาไว้ 6 ประการ คือ

1. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน
2. การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน
3. การบริหารบุคลากร
4. การบริหารอาคารสถานที่และบริเวณ
5. การบริหารงบประมาณและธุรการ
6. การบริหารงานพิเศษต่างๆ

คิมบรอกซ์ และนันเนอรี (Kimbrough and Nunnery. 1983 : 164) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาเป็น 5 งานด้วยกัน คือ

1. งานบริหารวิชาการ
2. งานบริหารทั่วไป
3. งานบริหารงบประมาณ
4. งานบริหารงานบุคคล
5. งานสร้างความเชื่อถือจากประชาชน

แคมป์เบลล์ และคณะ (Campbell; et al. 1978 : 201) จำแนกขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. การบริหารวิชาการ
2. การบริหารบุคลากรทางการสอน
3. การบริการนักเรียน
4. การบริหารอาคารสถานที่
5. การบริหารงบประมาณ

สรุป ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาตามที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายที่นักวิชาการจำแนกไว้จะมีลักษณะของงานส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันและเกี่ยวข้องกัน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป

จากทัศนะของนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 21 - 23) มาเป็นตัวแปรการบริหารสถานศึกษา โดยเล็งเห็นว่าการบริหารงานในโรงเรียน 4 ฝ่าย ได้แก่การจัดการศึกษาในด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ตามกฎกระทรวงซึ่งถูกกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และ มาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) พร้อมนักวิชาการต่างๆ โดยมีรายละเอียดเนื้อหา ดังนี้

ด้านการบริหารวิชาการ

กัญจน์รัตน์ สินธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ คือ กระบวนการดำเนินงานภายในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับบริบทของประชาคมอาเซียน

ประภาพร โสภารักษ์ (ออนไลน์ .2555) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

ยุคนันท์ หวานจำ (2555 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การส่งเสริมชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ เป็นต้น

จันทรานี สงวนนาม (2553 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 76) กล่าวว่า การบริหารวิชาการ คือ การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุด หรือการบริหารงานที่ทำให้พลเมืองมีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบอาชีพ ดำรงตนให้เป็นพลเมืองดี ช่วยพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารวิชาการเป็นงานหลักในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ

สมิท (Smith. 2002 : 170) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึง กระบวนการหรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลให้ดีขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สรุปได้ว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง หมายถึง บริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุดอย่างมีส่วนร่วม มีรูปแบบการวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ มีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและชุมชนใกล้เคียง ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างหลากหลายในการจัดการเรียนรู้

ด้านการบริหารงบประมาณ

กัญจน์รัตน์ สิ้นธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณ คือ การดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแผนงานด้านงบประมาณ งานจัดหารายได้ และกองทุนโรงเรียน งานบริหารทรัพย์สินและผลประโยชน์ในสถานศึกษา งานการเงินและบัญชี ตลอดจนการตรวจสอบผลการดำเนินงานด้านงบประมาณและการเงิน

ประภาพร โสภารักษ์ (ออนไลน์, 2558) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระในการบริหารจัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยืดหยุ่น การบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

ยุกตพันธ์ หวานฉ่ำ (2555 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรการขอโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบติดตามรายงานการใช้งบประมาณ เป็นต้น

จันทร์ธานี สงวนนาม (2553 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินเพื่อนำมาใช้จ่ายในการศึกษาของสถานศึกษา โดยมีการจัดการเกี่ยวกับการใช้จ่าย ตลอดจนการควบคุมการดำเนินงานด้านการเงินให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ในการบริหารงบประมาณของโรงเรียนนั้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 17) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงบประมาณเป็นกระบวนการควบคุมงบประมาณรายจ่ายให้เป็นไปตามแผนงาน เพื่อให้การใช้งบประมาณให้เป็นประโยชน์มากที่สุด การใช้จ่ายงบประมาณ การเบิกจ่ายเงิน และการตรวจสอบ รวมทั้งการรายงานผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายและแผนด้านงบประมาณเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินมาใช้จ่ายในการศึกษาของสถานศึกษา มีการจัดการเกี่ยวกับจัดทำแผนงบประมาณประจำปีที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่นเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของโรงเรียนกับชุมชน โดยการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดสรรงบประมาณ จัดหา ควบคุม บำรุงรักษาพัสดุของสถานศึกษาให้เพียงพอและเป็นปัจจุบันอย่างเป็นระบบ

ด้านการบริหารงานบุคคล

กัญจน์รัตน์ สินธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคล คือ กระบวนการสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับความต้องการของสถานศึกษาการดูแลสวัสดิการในด้านต่าง ๆ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต

ประภาพร โสภารักษ์ (ออนไลน์, 2558) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจ

ของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวมีอิสระภายใต้กฎหมายระเบียบเป็นไปตามหลักกรรมมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ยุคคณันท์ หวานฉ่ำ (2555 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคล ได้แก่ การวางแผน อัตรากำลังการจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษ การอุทธรณ์และร้องทุกข์ เป็นต้น

จันทรานี สงวนนาม (2553 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การเลือกสรรบุคคลเข้ามาทำงานให้หน่วยงาน การบรรจุคนให้เหมาะสมกับงาน การดูแล การปฏิบัติงานในหน่วยงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มีโอกาสในความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 10) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา ประกอบด้วย ขอบข่าย 5 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัย
4. การรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

สมิท (Smith, 2002 : 170) ได้กล่าวว่า งานบุคลากร คือ การวางแผนการจัดหน่วยงาน การอำนวยการ และการควบคุมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับบุคลากรในการทำงาน ซึ่งได้แก่ การสรรหาบุคลากร การพัฒนาบุคคล การให้ค่าตอบแทน การประสานประโยชน์ และการชำระรักษาไว้

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถตรงกับความต้องการของสถานศึกษา ตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา มีการจัดวางแผนระบบงานให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ใช้ข้อมูลและสารสนเทศที่ดีและถูกต้องเพื่อการตัดสินใจในกระบวนการบริหารและให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการพัฒนางานและการศึกษาตลอดจนประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อความร่วมมือและช่วยเหลือกันในการส่งเสริมงานการศึกษารวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรตามโอกาสที่เหมาะสม

ด้านการบริหารทั่วไป

กัญจน์รัตน์ สิ้นธุรัตน์ (2559 : 8) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานทั่วไป คือ การประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในด้านการศึกษาทุกระดับ ตามหลักการ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งทุกภาคส่วนร่วมกันรับผิดชอบในการบริหารและประเมินผล โดยมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก

ประภาพร โสภารักษ์ (ออนไลน์ . 2558) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์การให้บริการ บริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการ บริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการ บริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ยุคนันท์ หวานฉ่ำ (2555 : 15) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทั่วไป ได้แก่ การพัฒนาระบบและ เครื่องมือข้อมูลสารสนเทศ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การวางแผน การบริหารงานการศึกษางานวิจัย เพื่อพัฒนานโยบายและแผน การจัดระบบการบริหารและพัฒนา องค์กร การพัฒนามาตรฐาน การปฏิบัติงาน การรับนักเรียน การจัดทำสำมะโนนักเรียน งานกิจการ นักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา เป็นต้น

จันทราณี สงวนนาม (2553 : 56) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารทั่วไปว่า คือ งานที่เกี่ยวกับ เอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จำเป็นต้องปฏิบัติ ทั้งงานภายในและงานที่ติดต่อกับบุคคลหรือ หน่วยงานภายนอก เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินกิจการไปได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพถูกต้องตาม ระเบียบของราชการ ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างคล่องตัวขึ้น

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 30) ได้กล่าวไว้ว่า ขอบข่ายและภารกิจงานในการบริหาร ทั่วไป มีดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานงานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
4. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
5. การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม

6. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
7. การรับนักเรียน
8. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัชฌาศัย
9. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานส่งเสริม งานกิจการนักเรียน
10. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
11. การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษานอกคณ ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงาน งานบริการสาธารณะ และงานที่ไม่ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปได้ว่า การบริหารงานทั่วไป หมายถึง การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สถานศึกษา นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องทั้งหมด ในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความสนใจและความถนัด จัดบุคลากรรับผิดชอบงาน ตามภารกิจ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเหมาะสม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ กำหนดแผนการรับนักเรียนของสถานศึกษาโดยประสานกับเขตพื้นที่การศึกษา และมีการประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงานความร่วมมือกันกับชุมชนทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และ ประเมินผลการจัดกิจกรรม การมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา

บริบทสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 เป็นหน่วยงานพระราชบัญญัติ ระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 มีหน้าที่ ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับ นโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของ ท้องถิ่น ซึ่งมีการดำเนินการแบ่งกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาออกเป็น 8 กลุ่ม ตามแนวนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการช่วยเหลือเกื้อกูล กันซึ่งส่งผลต่อการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่ทั้ง ร่างกาย จิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรม และจริยธรรมในการดำรงชีวิตในสังคม ได้อย่างมี ความสุข

สภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 เป็นส่วนราชการที่มีภารกิจในการจัดการศึกษา มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นสถานศึกษาที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและมีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

วิสัยทัศน์

การดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 เป็นสถานศึกษาชั้นนำในการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มาตรฐาน บริการเป็นเลิศ สู่ประชาคมอาเซียน

การจัดเครือข่ายการศึกษา

การจัดเครือข่ายการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย จุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จึงได้จัดการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการในลักษณะเครือข่ายการศึกษา ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำและทักษะในการบริหารจัดการเป็นตัวบ่งชี้ถึงการบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 จึงได้จัดกลุ่มสถานศึกษาในสังกัด 115 สถานศึกษา ซึ่งทำให้การติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวดเร็วและถูกต้อง มีการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สร้างความเข้าใจและสามารถพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 มีสถานศึกษาทั้งหมด 115 สถานศึกษา แบ่งเป็น 8 เครือข่าย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1. ออนไลน์. 2563) ดังนี้

1. เครือข่ายการศึกษาที่ 1 เครือข่ายศรีเมือง ประกอบด้วยสถานศึกษา 12 สถานศึกษา
2. เครือข่ายการศึกษาที่ 2 เครือข่ายตากสิน ประกอบด้วยสถานศึกษา 14 สถานศึกษา
3. เครือข่ายการศึกษาที่ 3 เครือข่ายค่ายพระเจ้าตาก ประกอบด้วยสถานศึกษา 16 สถานศึกษา
4. เครือข่ายการศึกษาที่ 4 เครือข่ายบ้านค่าย ประกอบด้วยสถานศึกษา 14 สถานศึกษา
5. เครือข่ายการศึกษาที่ 5 เครือข่ายปลวกแดงพัฒนา ประกอบด้วยสถานศึกษา 20 สถานศึกษา
6. เครือข่ายการศึกษาที่ 6 เครือข่ายบ้านฉางพัฒนา ประกอบด้วยสถานศึกษา 14 สถานศึกษา
7. เครือข่ายการศึกษาที่ 7 เครือข่ายนิคมพัฒนา ประกอบด้วยสถานศึกษา 12 สถานศึกษา

8. เครือข่ายการศึกษาที่ 8 เครือข่ายเกาะแก้ว ประกอบด้วยสถานศึกษา 13 สถานศึกษา สรุปได้ว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ควบคู่คุณธรรมตาม กรอบของนโยบาย มีความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่ ผู้เรียน มีการประสานงานความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษา ให้บริการและพัฒนา การศึกษาโดยสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน ดังนั้นการให้ชุมชนและท้องถิ่นเข้า มามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูใน โรงเรียนฝ่ายเดียว โรงเรียนจึงต้องร่วมมือกับชุมชน ให้ประชาชนได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนวางแผนการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความนิยม ให้เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็แนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ของ เขต 1 มีแนวทางในการวางแผนในการบริหาร ที่มีความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไป ใช้ในการปรับปรุงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจกันของคนใน ชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของโรงเรียนกับชุมชนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

มอร์เฟท (Morphet. 2007 : 705) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหาร โรงเรียน และมีทักษะ ในการเป็นผู้นำสูง ประกอบกับครุมีความพึงพอใจในการทำงานก็จะทำให้สถานศึกษาทำหน้าที่ได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งในการจัดความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากร ในโรงเรียนจะมีลักษณะของงานเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความพึงพอใจของบุคลากรในโรงเรียนให้มากที่สุดและการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ ในการทำงานด้วย ซึ่งนับว่าการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ บุคลากรในโรงเรียนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โกลด์ (Gold. 2000 : 29) ได้ศึกษาเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุม ไปถึง

ความต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและนักศึกษาที่มีรายได้ต่ำจะมีปัญหาในการมีปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

แซนเดอร์ส (Sanders. 2002 : 63) ได้ทำการศึกษาความต้องการความร่วมมือและการเพิ่มการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนของนักเรียน ออฟริกา อเมริกา โดยจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรของโรงเรียน เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีการเพิ่มการสื่อสารและร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้น

โอลสัน (Olson. 1990 : 23) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชนและความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในรัฐ 4 รัฐ ทางตะวันออกเฉียงใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์และความเข้าใจถึงประสิทธิภาพ การปฏิบัติเหล่านี้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในโรงเรียนขนาดใหญ่ 25 โรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมมีการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ชุมชนสูงกว่าโรงเรียนประถมศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษามีประสิทธิภาพในการทำงานสูงกว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาการทำงานที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดคือการประชุมครูและผู้ปกครอง และการทำคู่มือโรงเรียน ขณะที่การพิมพ์นิตยสารให้ประโยชน์น้อยที่สุด การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือ การทำจดหมายข่าว

แฮร์ริส (Harris. 1998 : 143) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชน : กรณีของนามิเบีย จุดประสงค์ของการศึกษาเสนอประเด็นและบรรยายธรรมชาติของสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกรณีของโรงเรียนนามิเบียและชุมชนโดยรอบ การศึกษาคั้งเดิมของชุมชนนี้มุ่งที่จะฝึกความเชี่ยวชาญเพื่อมีอำนาจทางการศึกษาจึงถูกลดบทบาทลง โดยรัฐมนตรีการศึกษาและวัฒนธรรม(MBEC) มุ่งปรับเปลี่ยนให้ผู้รับประโยชน์จากการศึกษามาเป็นคณะกรรมการและชุมชนเข้าร่วมมีบทบาทของนักกีฬาในสนาม การศึกษาชี้ว่าควรปรับเปลี่ยนระหว่างผู้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาคือ กระจายสู่ความสร้างสรรค์และช่วยให้การศึกษาของชาติบรรลุวัตถุประสงค์ได้

งานวิจัยในประเทศ

ขวัญพิชชา มีแก้ว (2562 : 65, 66) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และ เขต 2 จำนวน 373 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้เขตพื้นที่การศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) การบริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $1.64 + .54**X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ $\hat{Z}_y .58**Z_x$ จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ร้อยละ 54 จึงมีข้อเสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน มีการจัดระบบงานธุรการให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ มีการนำข้อมูลและสารสนเทศที่ดีมาใช้ในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารมีการประสานงานกับเครือข่ายการศึกษาเพื่อความร่วมมือช่วยเหลือกันในการส่งเสริมงานการศึกษา มีการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลให้ประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้น

ไกรพล คำนาค (2561 : 57) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง

.24 - .73 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t - test) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีการเชฟเฟ (Sheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ การบริหารงานงบประมาณการบริหารงานทั่วไป และการบริหารงานวิชาการ 2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศศิภรณ์ ปันตะรังษิ (2561 : 52) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 2) สภาพมาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประเมินค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficients) ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารสถานศึกษา และ 2) มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง โดยรวมและรายด้าน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพครู โรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตอิงโขง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01.

นพภัศสร เลิศยศอนันต์ และคณะ (2561 : 29) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจัดลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับคือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน ด้านการเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชน ด้านการเป็นศูนย์รวมเกี่ยวกับความรู้ และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจำแนกตามสถานภาพหน้าที่โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจำแนกระดับชั้นเรียนที่เปิดการเรียนการสอน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ปัทมาพร แสงแจ่ม (2559 : 78, 85) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนวัดพวงนิมิตสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้วเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดพวงนิมิต สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 รวมทั้งสิ้น 210 คน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งอธิบายแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้ 1) สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนวัดพวงนิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมาก ซึ่งจะต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ ดังนี้ ด้านการให้บริการแก่ชุมชนด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นและด้านการประชาสัมพันธ์ 2) สภาพที่ควรจะเป็นในความคิดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของ โรงเรียนวัดพวงนิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมพบว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุดซึ่งจะต้องพัฒนาต่อไปตามลำดับ ดังนี้ ด้านการประชาสัมพันธ์ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและ ด้านการให้บริการแก่ชุมชน 3) ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนของ โรงเรียนวัดพวงนิมิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ในภาพรวมพบว่ามีความต้องการในการพัฒนา หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความต้องการพัฒนาตามลำดับความจำเป็นในการพัฒนาจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านบทบาทร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการให้บริการแก่ชุมชน ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนและ ด้านการประชาสัมพันธ์

ไพศาล เต็มอรุณรุ่ง (2557 : 5, 4, 69) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ตามทัศนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) ความแตกต่างของความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ จำนวน 7 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาและกรรมการสถานศึกษาซึ่งเป็นบุคคลภายนอก รวมทั้งสิ้น 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงาน 4 ด้าน ตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ ตามทัศนะของบุคลากรที่เกี่ยวข้องพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสูงกว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านของภาระงาน 4 ด้าน พบว่า การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) การบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ตามความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานบุคคลความคิดเห็นของผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน 3) แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการบริหารโรงเรียนคาทอลิกในเครือสังฆมณฑลเชียงใหม่ ในงานวิชาการทางฝ่ายการศึกษาของสังฆมณฑลต้องจัดเตรียมบุคลากรในฝ่ายให้ดูแลรับผิดชอบงานวิชาการทั่วทั้งโรงเรียนในเครือสังฆมณฑล การบริหารงานงบประมาณจะต้องขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการวางแผนการจ่ายค่าเล่าเรียนตามช่วงเวลาที่กำหนดให้ งานบริหารบุคคลบุคลากรครูต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่ให้มีขวัญและกำลังใจ และการบริหารงานทั่วไป แต่ละโรงเรียนจัดเตรียมบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถทางด้านสารสนเทศรับผิดชอบดูแล

พระสัมฤทธิ์ เตชบุญโญ (จำเนียร) (2556 : 3, 50, 80) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของครูในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 (กรุงเทพมหานคร) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน เขตบางกอกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร) ซึ่งครอบคลุมงาน 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน และด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม ซึ่งส่งให้ครูในโรงเรียนเขตบางกอกใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 1 (กรุงเทพมหานคร) จำนวน 165 คน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามภาระงาน 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกข้อ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานธุรการและการเงิน และด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ด้านเพศ พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการเปรียบเทียบเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความประพฤติระเบียบวินัยและจริยธรรมในโรงเรียน ผู้บริหารครูอาจารย์และบุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องความประพฤติ ระเบียบวินัยและจริยธรรม มีคณะกรรมการติดตามประเมินครูอาจารย์และบุคลากร และนำผลการประเมินไปพัฒนา และผู้บริหารครูและคณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันจัดกิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ส่วนการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลด้านอายุ พบว่าความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การเปรียบเทียบ เป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อายุ ต่ำกว่า 25 ปี มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจให้เห็นประโยชน์ความจำเป็น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน และงานธุรการ การเงิน และพัสดุของโรงเรียนเป็นระบบถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

อรุณ สุขสวัสดิ์ (2553 : 60) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้ปกครองนักเรียนของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 เลือกขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของสถานศึกษาในเครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาทางด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่ 5 ด้านงานจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ด้านงานเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ($\bar{X} = 4.18$) ด้านงานประชาสัมพันธ์ ($\bar{X} = 3.83$) และด้านงานให้บริการชุมชน ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามเพศ อายุและระดับการศึกษา พบว่า เพศและอายุ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนระดับการศึกษาพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและวิจัยต่างประเทศ สรุปได้ว่า ตัวแปรด้านการให้ชุมชนมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการให้บริการชุมชน มีผลต่อการบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายการบริหาร 4 ด้าน 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการบริหารการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และทิศทางที่สถานศึกษาได้กำหนด โดยสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนเพื่อทำให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล